KENTSEL TARIM ve KENTSEL GIDA SİSTEMLERİNDE DİRENÇLİLİK

GİRİŞ

- Yeni Kentsel Gündem (The New Urban Agenda) ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü(FAO)' ne göre 2050 yılına gelindiğinde, dünyadaki kentsel nüfusun neredeyse iki katına çıkması ve dünya nüfusunun %70'inden fazlasının kentlerde yaşaması beklenmektedir. (The New Urban Agenda, 2018) (FAO, 2009) Kentsel büyümenin nedenlerinden birkaçı kentleşme, kırsaldan kente göç olarak belirtilebilirken, gıda talebindeki artış gıda sistemlerinde sorun olarak öne çıkabilir.
- Bu doğrultuda gıda sistemleri ve sağlıklı ve güvenilir gıdaya erişim ile ilgili kaygılar önem kazanmaktadır. Tarımsal üretimin nasıl olacağı, toprakla temasın nasıl sağlanacağı, kentsel alanlarda sağlıklı ve güvenilir gıdaya nasıl ulaşılacağı, kırsal alanda tarımsal üretimin nasıl teşvik edileceği ve kırsal kalkınmanın nasıl sağlanacağı gibi sorular ön plana çıkmıştır.
- Birleşmiş Milletler; sürdürülebilir bir biçimde güvenli ve yeterli miktarda gıdaya ulaşmanın bir insan hakkı olduğunu vurgulamaktadır. Mevcut gıda ve tarım sistemi; sağlıklı gıda üretim biçimleri ve bunların sosyal, ekonomik ve çevresel etkileri ile birlikte ürünlerin üretilme ve üreticilerden tüketicilere-kentlere ulaşma süreçlerinde kırılgan ve problemli bir yapı oluşturmaktadır. (Kaynak: Yılmaz C. 2015, sf.69)
- Mevcut gıda sistemi dış girdilere bağımlı, emek-yoğun,, dağıtım süreçlerinde önemli mesafeler gerektiren bir sistemdir. Bununla birlikte yüksek üretim kapasitesi ve yoğun tarım gerektiren bu sistem kimyasal girdilerle çevresel kirliliklere ve toprağın değer kaybetmesine sebep olmaktadır.
- Nasıl üretildiğinin, nereden geldiğinin ve ne kadar sağlıklı olduğunun tüketici tarafından bilinmeyen bir gıda sistemi yerine üreticiyi ve tüketiciyi merkez olarak gören, yerelliğin önem kazandığı, geleneksel yöntemlerle üretilen ve kirletici özelliklerinin bulunmadığı alternatif bir gıda sistemine ihtiyaç duyulmaktadır.
- Kentlerde sağlıklı ve güvenilir gıdaya yerinde ulaşabilmek için kentsel tarım kavramı alternatif bir yöntem olarak ele alınabilir.

	KONVANSİYONEL TARIM	ALTERNATİF TARIM	KENTSEL TARIM
Çevresel / Ekolojik	Zehirli böcek ilaçları ve herbisit kullanımı	Zehirli böcek ilaçları ve herbisit kullanımı yok	
	Su ve toprak kirliliği	Su ve toprak kirliliği az	
	Bitki örtüsü ve biyolojik çeşitliliği yok edilmesi	Bitki örtüsünü ve biyolojik çeşitliliği teşvik eder	
	Nüfus değişikliğinden kolayca etkilenir	Nüfus değişikliği etkilerine karşı daha dirençli	
Sosyal ve Ekonomik	Pazar odaklı	Tüketici odaklı	Yerel(ler) odaklı / Her zaman ticari amaçlar için değil (ör: hobi, eğitim)
	Fiyatlar (üreticiler) üzerinde daha az kontrol	Fiyatlar üzerinde güçlü kontrol (üreticiler)	
	Gıda israfı ekonomik değerdir	Gıda israfını ekonomik değerdir	
	Tekdüzeliğe (uzmanlaşmalara) bağlıdır	Yerel pazarlar, topluluk destekli dağıtım	Yerel pazarlar / Emeyel veya toplulu temeli
	Yüksek nakliye maliyeti	Düşük nakliye maliyeti	Düşük nakliye maliyeti
	Daha fazla enerji ve işçi emeğine ihtiyaç var	Daha az enerji ve işçi emeğine ihtiyaç var	
	Yüksek nakliye maliyeti	Düşük nakliye maliyeti	
	Kayıplar birazdır	Kayıplar yoktur	
Planlama	Kentsel yayılım nedeniyle toprak kaybı	Tarım alanlarını korur	Kentsel alanda açık geçit alanlar sağlar ve kentsel arazilerin kullanımını iyileştirdir
	Atıklar ve iklimi yok	Güçlü atık ve iklimi	
Üretim	Daha yüksek üretim kapasitesi ve artışları vardır.	Düşük toprak işleme oranları ve kapsamlı tarım	
	Standart GDO tohumlarının kullanımı	Yerel tohum kullanımı	
	Tek ürün tarımı / tekdüzelik	Çoklu ürün tarımı	
	Maksimum ürün verimi	Maksimum potansiyel üretim çeşitliliği	
	Geniş araziler	Küçük Ölçekli Araziler	

KENTSEL TARIM

Tanımlar:

- Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO): "Taze gıda sağlamak, istihdam yaratmak, atık geri dönüşümü ve şehirlerin iklim değişikliğine direncini güçlendirmek için bitkilerin büyümesi ve şehirler içinde ve çevresindeki hayvanların yetiştirilmesidir."
- Dünya Bankası: Bir inovasyon sistemi olarak "Yeni ürünler, yeni süreçler ve yeni organizasyon biçimlerini ekonomik kullanıma sokmaya odaklanan bir organizasyonlar, işletmeler ve bireyler ağı davranış ve performanslarını etkileyen kurum ve politikalar birliğidir. "
- Mougeot (2000): Kentsel merkezlere yakın alanlarda uygulanan tarımdır. Kentsel nüfusa belirli hizmetler sağlamak için öncelikle kentsel tabanlı kaynakları kullanmaktadır. Bu sebeple kentsel tarım, kentsel sosyo-ekonomik ve ekolojik sisteminin ayrılmaz bir parçası olmalıdır.

- Kentsel tarım kavramı kent ve kentliler için kendi-kendine yeterli ve üretken bir modeldir. Kentteki yerleşim alanları içinde üretilen gıdaların doğrudan tüketiciye ulaşmasını ve kentlilerin sağlıklı ve taze gıdaya ulaşmasını sağlar. Bu sayede mahalle ölçeğinde üreticiden tüketiciye gıda ulaştırma mesafesini azaltır.(Kaynak: Akyol M. ve Turcuoğ H. 2013)
- Kentsel tarım, bilinen ve alışık olunan kent ve tarım tanımları ile çelişmekte; kent-kır ayrışmasına karşı bütünleşmeyi sağlayacak bir çözüm sunmaktadır.

DÜNYA ÖRNEKLERİ

Detroit

Terk edilen sanayi alanları ile ekonomik bir çöküş yaşayan Detroit kentinde kentsel tarım uygulamalarıyla bu alanlarda çiftlikler kurulmuştur. Bu sayede sağlık, ulaşılabilirlik, taze gıda bakımından kentsel yaşam göstergeleri yükselmiştir. Aynı zamanda sosyal ilişkileri güçlendiren önemli bir etken olmuştur.

Kaynak: Keskin E.N. ve Yıldırım C. 2017

Küba

Sovyetler Birliği'nin çöküşü ve ABD ambargosu gibi krizlerle gıda üretimi krizine çözüm olarak kentsel tarıma odaklanmıştır. Kentsel tarım, ulaştırma masraflarını azaltıyor, çiftim makine ihtiyacını kısıyor, petrokimyasl gübre ve böcek ilaçlarının kullanılmasını gerektirmiyordu. Kentsel tarım ile beslenme biçimleri zenginleşmiş, kentler yeşillenmiş, çöp yığılan alanlar verimli tarlalara dönüşmüştür. Kadınlar, gençler ve emekliler için istihdam olanağı yaratılmıştır. Bu sayede toplumun yeniden inşası sağlanmıştır.

Kaynak: Keskin E.N. ve Yıldırım C. 2017

KENTSEL TARIMIN BOYUTLARI

ÇEVRESEL

-Tüketicinin doğrudan taze ve sağlıklı gıdaya ulaşımını sağlar
-Kentsel yeşil sisteme katkı sağlar
-Evsel atıkların geri dönüşümüne yardımcı olur
-Kentin ve çevresinin biyoçeşitliliği-

EKONOMİK

-Çeşitli sosyal gruplar için istihdam imkanı sağlar
-Aileler için gelir kaynağıdır
-Kalite yükseltir ve değer yaratır
-Bölgesel bütünlük ve arazi yönetimini sağlar
-Yerel ekonomik kalkınma
-Yeni ve yaratıcı kurumsal geliştirme ve pazarlama imkanları sağlar

SOSYAL

-Kentsel yoksulluğun azaltılmasına yardımcı olur, düşük gelir grubundaki tüketicilerin sağlıklı gıdaya ulaşılabilirliğini artırır
-Hanehalklarının gıda güvenliğini artırır
-Tüketicilerin bilinçlenmesine yardımcı olur

Kaynak: Zeeuw H. ve Dubbeling M., 2011

DİRENÇLİ KENTSEL GIDA SİSTEMİ

- Kentsel tarım kavramı kentlerde dirençli kentsel gıda sistemlerinin sağlanması için bir yönetemdir.
- Gıda, sürdürülebilirliğin ekonomik, sosyal ve çevresel boyutlarını entegre etmenin yanı sıra şehirler de dahil olmak üzere farklı coğrafya ve ölçeklerde adalet ve sağlık sorunlarını ele almak için bir araç olabilir.
- Gıda sistemi, "girdi dağıtımından çiftlik üretimine, pazarlama ve işleme kadar değişen, hem kentsel hem de kırsal tüketicilere (çiftçiler dahil) gıda üretimi ve dağıtımında yer alan tüm faaliyetler dizisi" olarak tanımlanmaktadır (Staatz, 2000).
- Gıda sistemlerinin özel fonksiyonel amacı, herkese yeterli, uygun ve erişilebilir gıda sağlamaktır. Bu bileşenler gıda güvenliğini temsil eder.

Yeterlilik : gıdaların yeterli miktarı ve beslenme kalitesi
Uygunluk : kültürel, teknik ve beslenmeye uygun gıda
Erişilebilirlik : fiziksel ve ekonomik olarak erişilebilir

- Kentsel gıda sistemleri ve politikaları kaçınılmaz olarak bir şehrin tarihsel ve kültürel faktörler, yerel ekonominin gücü ve temeli, coğrafi ortam ve doğal kaynaklar, altyapı ve sosyal ve politik faktörler, yönetişim yapıları ve sivil toplumun gücüne bağlıdır. (Kaynak: Tendalla D.M. et al, 2015)

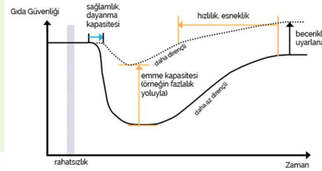

(Kaynak: Tendalla D.M. et al, 2015)

- Bir gıda sisteminin dirençliliği ise, gıda sisteminin zaman içindeki davranışını etkileyen çeşitli bileşenlere ayrılabilir:

(1) sağlamlık (robust) veya rahatsızlığa dayanma kapasitesi

(2) fazlalık (redundance) veya sistemin elemanlarının ne ölçüde değiştirilebileceği, rahatsızlığın bozucu etkisini emme ve mümkün olduğunca fazla gıda güvensizliğinden kaçınma kapasitesini etkiler;

(3) gıda sisteminin kayıp gıda güvenliğini geri kazanabildiği esneklik (flexible) ve dolayısıyla hız;

(4) Kayıp gıda güvenliğinin ne kadarının geri kazanıldığını belirleyen beceriklilik ve uyarlanabilirlik (resourcefullness)

STRATEJİLER

Strateji 1: Mekansal örgütlenmeler sağlanacaktır.

Alt Strateji 1: Üretim için mekan ve sosyal katılım analizlerini yapmak
EP 1.1. Çankaya ilçesi sınırları içinde mahalle ölçeğinde gıda üretimi için kullanılabilecek mevcut arazi, parklar, kamusal alanlar, çatılar ve özel bahçeler vb gibi alanların envanteri çıkarılacaktır.
- Envanter, şehirde gıda üretiminin yapılabileceği uygun alanları gösterecek ve aynı zamanda Ankara'da vatandaşlar ve ilgili gruplar ve üretim için potansiyel alanların bulunduğu bir kaynak olarak hizmet edecektir.
EP 1.2. Mahallelerde belediyenin, mahalle muhtarlarının, mahalle konseylerinin, derneklerin ve yerel halkın dahil olduğu çalıştaylar düzenlenerek, kentsel tarım uygulamaları için ilgi ve katılım kapasitesi belirlenecektir.

Alt Strateji 2: Gerekli teknik altyapıyı sağlamak
EP 1.3. Ürün üretimi sürecinde kentsel çiftçilerin giderlerini azaltmaya yardımcı olmak, bahçelerde ihtiyaçları sağlamak ve erişilebilirliği artırmak için fiziksel altyapı iyileştirmeleri yapılacaktır.
EP 1.4. Kent bahçelerine ulaşılabilirliği artırmak için ulaşım biçimleri bağlantıları geliştirilecektir. Bisiklet yollarının kent bahçeleri ile bağlantısı geliştirilecektir.

Alt Strateji 3: Kentsel tarım aktivitelerini planlama süreçlerine dahil etmek
EP 1.5. Planlama sürecinde kentsel tarım alanları için kullanım tanımlanacaktır. Bu doğrultuda yenilikçi kentsel arazi kullanımı ve mülkiyet modelleri geliştirilecektir.
EP 1.6. Ankara için Kentsel Tarım Ana Plan hazırlanacaktır.

Strateji 2: Bütüncül bağlantılar kurulacaktır.

Alt Strateji 1: Kent-kır ilişkisini güçlendirmek
EP 2.1. Çankaya ilçesinin kırsal mahallelerindeki (Akarlar, Çavuşlu, Evciler, Karahasanlı, Karataş, Kömürcü, Yakupabdal, Yayla, Tohumları) ve kent içi mahallelerdeki üreticileri, yerel yönetimi, muhtarları, sivil insiyatifleri ve tüketicileri içeren, birlikte çalışma ve yeni projeler üretme kapasitesi yüksek olan çok yönlü bir Gıda Merkezleri Ağı oluşturulacaktır.
- Gıda Merkezleri Ağı ile üretim süreçleri ve yöntemleri, ilaç kullanımı, su tüketimi, gıda tedariği, ürün işleme, gibi konularda eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları ve bilgi ve tohum paylaşımı da yürütülecektir.
EP 2.2. Gıda Merkezleri Ağı'nın alt birimi olarak birbiri ile benzer özelliklere sahip kırsal ve kent içi mahallelerde (her mahalleyi kapsayan) alt düzeyde koordinasyonun sağlanması ve paylaşım için Topluluk Merkezleri oluşturulacaktır.
EP 2.3. Çankaya Belediyesi tarafından 2012 yılında yapılmış olan Kırsal Kalkınma Projesi'nin devamlılığının sağlanması için Gıda Merkezleri Ağı'nın bir ayağı olarak yürütülmeye devam edecektir.
EP 2.4. Kırsal mahallelerde mevcutta var olan tarımsal kooperatiflere ek olarak gelişim düzeyi düşük olan mahalleleri ve kent içi mahalleleri de içeren ortaklıklar oluşturulacaktır. Kooperatifler arası işbirliğini geliştirecek çalışmalar yürütülecektir.
EP 2.5. Kırsal mahallelerin fiziksel altyapıları iyileştirilecektir.
EP 2.6. Şehir içinde ve kırsal alanda yetiştirilen gıdalara, çeşitli paylaşımlı mutfaklara, ortak etkinliklere, bahçe kaynaklarına ve projelere bağlamak için kültürel topluluklar oluşturulması desteklenecektir.

Alt Strateji 2. Kent içi mahalleler arasındaki ilişkileri güçlendirmek
EP 2.7. Çankaya Belediyesi tarafından gerçekleştirilen teorik bilgilerin ve uygulama çalışmalarının yapıldığı hobi evlerinin sayısı artırılarak diğer mahalleler için erişilebilir konuma getirilecektir.
EP 2.8. Kent içi mahallelerde mevcutta var olan ve oluşturulacak olan yeni hobi evleri ve kent bahçeleri, sivil insiyatifler Topluluk Merkezleri'nin bir parçası haline getirilecektir.
EP 2.9. Mevcutta bulunan semt meclislerine ek olarak, diğer mahallelerde de semt meclisilerinin kurulumu desteklenecektir.
EP 2.10. Atatürk Orman Çiftliği'nin Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin yetkisinde olan arazileri içerisinde çiftliğin kurulma amacını yeniden canlandırarak kentsel gıda sisteminin ana parçası olması sağlanacaktır.

Alt Strateji 3. Kurumsal bağlantıları geliştirmek
EP 2.11. Kamu-özel sektör, kamu-kamu ve kamu-üniversite işbirlikleri ile kurumların kentsel tarım projeleri geliştirmeye ve bunlara ev sahipliği yapmaya teşvik edilecektir.

Strateji 3: Toprağa değer katılacaktır.

Alt Strateji 1: Kompost yöntemlerine yönelmek
EP 3.1. Gıda Merkezleri Ağı, Topluluk Merkezleri ve profesyonellerle kompostlamaya nasıl başlanacağı, kompostlama uygulamalarının nasıl geliştirileceği, kompostlamanın yararları ve atık azaltma hakkında bilgi paylaşım etkinlikleri gerçekleştirilecektir.
EP 3.2. Her ölçekteki üretimde gübreleme teşvik edilecek, kompost alanları oluşturulacaktır.
EP 3.3. Gıda Merkezleri Ağı ve Topluluk Merkezleri aracılığıyla gıda yetiştirme projeleri için bir toprak değişikliği projeleri yürütülecektir.

Alt Strateji 2: Kaynak paylaşımını desteklemek
EP 3.4. Gıda Merkezleri Ağı ve Topluluk Merkezleri aracılığıyla geleneksel tohum üretimini ve kullanımı teşvik edilecektir.
EP 3.5. Geleneksel tohumların saklandığı, üretildiği ve incelendiği yerel tohum bankası kurulacaktır.
EP 3.6. Kent bahçeleri ve kırsal mahallelerdeki tarımsal faaliyetlerde tohum değişimi teşvik edilecek ve bu tohumlar üretim süreçlerinde çoğaltılacaktır.
EP 3.7. Topluluk merkezleri, mahalle muhtarları, yerel yönetimler, üretici pazarları vb. Yoluyla tohum değişimi koordine edilecektir.

Strateji 4: Dağıtım sistemlerini geliştirmek teşvik edilecektir.

Alt Strateji 1: Üreticiden-tüketiciye ürün akışlarını geliştirmek
EP 4.1. Çiftlik standları, üretici pazarları gibi aracısız pazar yöntemleri teşvik edilecektir.
EP 4.2. Mevcutta bulunan Ayrancı, Ümitköy ve Esat'taki üretici-organik pazarlara ek olarak sağlıklı gıdaya ulaşılabilirliği artırmak için yeni pazar alanları belirlenecektir. Yeni üretici pazarlarını belirlemek için gerekli çalışmalar Topluluk Merkezleri ve yerel çiftçilerle yürütülecektir.
EP 4.3. Aracısız, karşılıklı güvene ve desteğe dayalı olan alternatif ürün dağıtımı olarak Topluluk Destekli Tarım yöntemleri teşvik edilecektir.
EP 4.4. Şehirde yetiştirilen gıdaların hasat sonrası işlenmesi için tesisler geliştirilecektir. Bu tesislerde işlenen gıdaların marketlerde satışları ile kar elde etmek amaçlanmaktadır.

Alt Strateji 2: İstihdam alanı yaratmak
EP 4.5. Uygun bitkileri seçmek, yetiştirme teknikleri ve üretimi büyütmek de dahil olmak üzere Atatürk Orman Çiftliği öncelikli istihdam merkezi olarak düzenlenecektir.
EP 4.6. İşleme ve paketleme tesislerinde istihdam imkanları yaratılacaktır.
EP 4.7. Kentsel çiftçi olmak için, küçük çiftlik işletmelerinin başarılı bir şekilde başlatılabilmeleri için, girişimcilik ve iş planlama becerilerinin gelişimi için eğitim programları teşvik edilecektir.
EP 4.8. Eğitim kurumları ve programlarına bağlanan çıraklık ve işe yerleştirme programları geliştirilecektir.

Strateji 5: Tanıtım artırılacak ve bilinç yükseltilecektir.

Alt Strateji 1: Eğitim faaliyetleri ile bilinç oluşturmak
EP 5.1. Eğitimi koordine eden, Gıda Merkezleri Ağı Topluluk Merkezi, sivil insiyatifler ve profesyonelleri birbirine bağlayan Topluluk Öğrenme Ağı oluşturulacaktır.
- Alternatif tarım, organik tarım, geleneksel tarım, permakültür, kimyasal gübre kullanımı, su tüketimi, kentsel, kırsal ve şehirlerarası alanlarda kompost hazırlama konularında bilgi verilecektir. Ekolojik olarak sürdürülebilir kentsel tarım üretimini, biyolojik çeşitliliği, miras tohumlarını, organik yöntemleri ve diğer çevresel konuları ve bunların kentsel tarımla bağlantılarını teşvik eden atölye çalışmaları ve eğitim materyalleri geliştirilecektir.
EP 5.2. Kentsel tarımla ilgili konularda bilgi ve araştırma, proje ve fikirlerin paylaşılabileceği çevrimiçi ağlar oluşturulacaktır.

Alt Strateji 2: Tanıtım imkanlarını geliştirmek
EP 5.3. Gıda üretimine ek olarak, gıda ve film etkinlikleri, festivaller, yürüyüş ve bisiklet turları, kentsel, şehirlerarası ve kırsal alanlarda hasat festivalleri gibi etkinlikler düzenmesi teşvik edilecektir.
EP 5.4. Ankara'ya özgü ürünlerin ve Ankara'da tarımsal-ekolojik ve organik yöntemlerle üretilen ürünlerin dikkatini ve farkındalığını artırmak ve insanların bu ürünleri pazarlarda tanıması için markalaşma programları geliştirilmesi teşvik edilecektir.
EP 5.5. Kent merkezinde kentsel bahçelerin yerlerini, özelliklerı belirtmek ve turistik gezilere imkan sağlamak için rotalar oluşturulacaktır.
EP 5.6. Kent bahçeleri, kırsal mahalledeki tarım alanlarını birbirine bağlamak için rotalar oluşturulacaktır.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARI

Kentsel Tarım kavramı 11 "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları"nın maddeleri ile ilişkilidir. 2. Açlığa Son, 8. İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme, 11. Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar, 12. Sorumlu Üretim ve Tüketim, 13. İklim Eylemi maddeleri ile doğrudan ilişkilidir.

2.1. 2030'a kadar açlığın sona erdirilmesi ve özellikle yoksullar ve çocuklar da dâhil kırılgan durumda olan kişiler başta olmak üzere herkesin bütün yıl boyunca güvenli, besleyici ve yeterli miktarda besine erişiminin güvence altına alınması
2.3. 2030'a kadar tarımsal verimliliğin ve özellikle kadınlar, yerli halklar, çiftçilikle uğraşan aileler, göçebe çobanlar ve balıkçılar olmak üzere küçük çaplı gıda üreticilerinin toprağa, diğer verimli kaynaklara ve girdilere, bilgiye, finansal hizmetlere, piyasalara ve değer temini ve tarım dışı istihdam olanaklarına güvenli ve eşit erişiminin sağlanması aracılığıyla gelirlerinin iki katına çıkarılması
2.4. 2030'a kadar sürdürülebilir gıda üretimi sistemlerinin güvence altına alınması ve üretimi ve üretkenliği artıran, ekosistemlerin sürdürülmesine yardımcı olan, iklim değişikliğine, aşırı hava koşullarına, kuraklığa, sellere ve diğer felaketlere uyum sağlama kapasitesini güçlendiren ve toprak kalitesini devamlı olarak artıran dayanıklı tarım uygulamalarının hayata geçirilmesi
2.5. 2020'ye kadar tohumların, kültür bitkilerinin, çiftlik hayvanlarının ve evcilleştirilmiş hayvanların ve onların vahşi türlerinin ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde etkin bir biçimde yönetilen ve çeşitlendirilen tohum ve bitki bankaları aracılığıyla genetik çeşitliliğinin sürdürülmesi ve uluslararası olarak üzerinde anlaşmaya varıldığı üzere, genetik kaynakların ve ilgili geleneksel bilginin kullanımından elde edilen kazanımlara erişimin ve bu kazanımların adil ve hakkaniyetli biçimde paylaştırılmasının desteklenmesi

8.3. Üretim faaliyetlerinin, insana yakışır istihdam yaratmanın, girişimciliğin, yaratıcılık ve yenilikçiliğin desteklendiği kalkınma odaklı politikaların desteklenmesi ve finansal hizmetlere erişim yoluyla mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin resmiyet kazanmalarının ve büyümelerinin teşvik edilmesi
8.9. 2030'a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar oluşturulması ve uygulanması

11.3. 2030'a kadar bütün ülkelerde kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi ve katılımcı, entegre ve sürdürülebilir insan yerleşimlerinin planlanması ve yönetilmesi için kapasitenin güçlendirilmesi
11.7. 2030'a kadar özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilerin güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanlara ve kamu alanlarına evrensel erişimlerinin güvence altına alınması
11.a. Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek kentsel, kent çevresindeki ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi

12.3. 2030'a kadar perakende ve tüketici düzeylerinde kişi başına düşen küresel gıda atığının yarıya indirilmesi ve hasat sonrası kayıplar dâhil üretimdeki ve tedarik zincirlerindeki gıda kayıplarının azaltılması
12.4. 2020'ye kadar üzerinde anlaşmaya varılan uluslararası çerçevelere uygun olarak kimyasalların ve tüm atıkların yaşam döngüleri boyunca çevresel olarak sağlam biçimde yönetimlerinin sağlanması ve bu kimyasalların ve atıkların insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirgemek için havaya, suya ve toprağa karışmalarının önemli ölçüde azaltılması
12.8. 2030'a kadar her yerde herkesin sürdürülebilir kalkınmayla ilgili bilgi ve farkındalık edinmesinin ve doğayla uyum içinde bir yaşam sürmesinin güvence altına alınması

13.1. İklimle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın ve uyum kapasitesinin bütün ülkelerde güçlendirilmesi
13.2. İklim değişikliğiyle ilgili önlemlerin ulusal politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi
13.3. İklim değişikliği azaltım, iklim değişikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında eğitimin, farkındalık yaratmanın ve insani ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi

ANKARA ÖRNEĞİ

SORUNSALLAR

Mevcut gıda sistemleri sürdürülebilir ve sağlıklı değildir.

Gıdaların kentlere ulaşma sürecleri ve yöntemleri maliyetli, nasıl üretildiği bilinmeyen, tüketicinin tercih etmekte tereddüt ettiği bir biçimdedir.

Kent ölçeğinde doğrudan sağlıklı gıdaya ulaşım imkanları düşük seviyededir.

KIRILGANLIKLAR

Çevresel
- Ankara ili iklim değişikliği etkilerine karşı savunmasızdır.
- Tarımda aşırı kimyasal gübre ve tarım ilacı kullanımı toprak ve su kirliliğine sebep olmaktadır.
- Endüstriyel tarım faaliyeteleri ürünlerin kalitesini ve verimliliğini düşürmektedir.
- Tarım alanlarının kullanım oranında düşüş bulunmaktadır.
- Kentleşme sebebiyle tarımsal arazilerin tahribatı yüksektir.

Ekonomik
- Tarımda büyüme negatif değerdedir.
- Tarım sektöründe istihdam değerlerinde düşüş gözlemlenmektedir. (Ankara'da istihdam edenlerin %72'si hizmet sektöründe, %3,6'sı tarım sektöründe istihdam edilmektedir.)
- Tarımsal faaliyetlere olan eğilimde düşüş bulunmaktadır.

Sosyal
- Kır-Kent ve kentli-köylü ilişkileri zayıftır.
- Mahalle düzeyinde örgütlenmeler gelişmemiştir.
- Tarımsal üretimin yoğun olduğu ilçelerde nüfus kaybı yüksektir. (Bala, Evren, Haymana,Güdül, Kalecik)

(Referans: Ankara Çevre Düzeni Planı 2038, Ankara Bölge Planı, 2014-2023)

GÜÇLÜ YANLAR

Sosyal
- Çankaya ilçesinde mahalle düzeyinde örgütlenmeler bulunmaktadır. (Çiğdemim Derneği, Çayyolu Semt Meclisi)
- Yerel yönetimlerin kentsel tarım ve sağlıklı gıdaya ulaşım için çalışmaları bulunmaktadır.
- Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen tarım projesi, Çankaya Belediyesi tarafından gerçekleştirilen Kırsal Kalkınma Projesi kırsal alanların kalkınmasını ve tarımsal üretimi amaçlamaktadır.
- Çankaya Belediyesi tarafından gerçekleştirilen Kent Bahçesi ve Hobi evi çalışmaları, Çiğdem Mahallesi Bostanı Çankaya ilçesinde başlayan kentsel tarım projeleridir. .
- Atatürk Orman Çiftliği tarihsel, sosyo-kültürel ve çevresel bir değerdir.

Çevresel
- Organik tarım, agro-ekoloji uygulamaları bulunmaktadır. (Güneşköy Kooperatifi, Güdül-Tahtacıörencik Doğal Yaşam Kolektifi)
- Ankara tarımsal faaliyetler açısından işlenebilir arazilere sahiptir.

Ekonomik
- Topluluk destekli tarım uygulamaları bulunmaktadır. (Güneşköy Kooperatifi, Güdül-Tahtacıörencik Doğal Yaşam Kolektifi)
- Ankara'nın ilçelerinde üretilen ürünlerin kent merkezinde satıldığı üretici, organik pazarlar bulunmaktadır. (Ayrancı, Ümitköy)

(Referans: Ankara Çevre Düzeni Planı 2038, Ankara Bölge Planı, 2014-2023)

ARAŞTIRMA SORULARI

Ankara'da kentsel tarım stratejileri ile kentsel gıda sisteminde dirençlilik sağlanabilir mi?

Hangi boyutlara vurgu yapılarak dirençli kentsel gıda sistemi sağlanabilir?

PARAMETRELER

- Çeşitli
- Merkezi olmayan
- Doğal
- Yenilikçi
- Sosyal
- Kapsayıcı

ODAKLAR

Hazırlayan: İrem DEMİREL - 2408144